

ข่าวรามคำแหง

๐เป็นสื่อกลางระหว่างมหาวิทยาลัยกับนักศึกษา๐

ฉบับที่ ๑๘

ปีที่ ๒๒

วันจันทร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๓๕
ราคา ๒ บาท

ม.ร.จัดประกวดอ่านร้อยแก้วเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ เชิญโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศส่งนักเรียน นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมประกวด เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่ - 15 พฤศจิกายน 2535

มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดประกวดการอ่านร้อยแก้วเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ เชิญโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศส่งนักเรียน นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมประกวด เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่ - 15 พฤศจิกายน 2535

รองศาสตราจารย์ ดร.เรีนฤทัย สัจจพันธุ์ ประธานคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ม.ร. เปิดเผยว่า คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ร่วมกับภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ (อ่านต่อหน้า 12)

เตรียมปรับถนนเข้า-ออกราม ๖2 มหาวิทยาลัยรามคำแหงเชิญผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ประกอบด้วยกรมทางหลวงแผ่นดิน สำนักงบประมาณและทบวงมหาวิทยาลัยร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องการปรับปรุงถนนเข้า-ออก วิทยาเขตบางนา โดยมีรองศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ สวีนิล อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นประธาน เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2535

เผยต้องใช้งบ ๖เกือบพันล้านบาทเลือกตั้งส.ส.ปี'35
รัฐต้องจ่ายเงินเพื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเฉลี่ย 15 บาทต่อคน

นายชูวงศ์ ฉายะบุตร อธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เปิดเผยว่าสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งแล้วจำนวน 451,178,700 บาท โดยแยกเป็นรายละเอียด ดังนี้
1 ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั่วไป 373,922,400 บาท
2 ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลและคณะอนุกรรมการฯ 1,827,900 บาท
3 ค่าใช้จ่ายโครงการฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 68,971,000 บาท
(อ่านต่อหน้า 11)

รายชื่อข้าราชการม.ร. เกษียณอายุปีนี้

ในปีงบประมาณ 2535 นี้ มีข้าราชการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เกษียณอายุราชการจำนวน 8 ราย ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์ พินิจ รื่นเรือง คณะศึกษาศาสตร์
  2. รองศาสตราจารย์ ดร.วารี นาสกุล คณะนิติศาสตร์
  3. รองศาสตราจารย์ สุวรรณ เพชรนิล คณะมนุษยศาสตร์
  4. รองศาสตราจารย์ วรรณศิริ เดชะคุปต์ คณะศึกษาศาสตร์
  5. รองศาสตราจารย์ เอนก เขียรถาวร คณะเศรษฐศาสตร์
  6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตรีธวัช สันตติ คณะบริหารธุรกิจ
- (อ่านต่อหน้า 11)

เส้นทางการสู่การ

รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งเท่านั้น
จึงเป็น รัฐบาลของประชาชน

ผศ.สุพันธ์ ทับสุวรรณ คณะรัฐศาสตร์
ความหมายของประชาธิปไตย ที่รู้จักโดยทั่วไปก็เห็นจะเป็นคำกล่าวของอดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คือ อับราฮัม ลินคอล์น ที่ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยนั้นหมายถึง การมีรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน จากความหมายดังกล่าวของประชาธิปไตยจะเห็นได้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐบาลที่ขึ้นมาปกครองประเทศถือว่าเป็นรัฐบาลของประชาชน เพราะประชาชน ผู้เป็นเจ้าของประเทศเป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมา และก็จะ เป็นรัฐบาลโดยประชาชนด้วย คือ ผู้ปกครองโดยเฉพาะ นายกรัฐมนตรี ก็จะเป็นผู้แทนซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนเข้ามาปกครองประเทศ โดยมีรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้แต่งตั้งเข้ามาช่วยบริหารประเทศ รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งนี้ ก็จะบริหารโดยคำนึงถึงความต้องการผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง เพราะรัฐบาลจะตระหนักถึงการเข้ามาเป็นรัฐบาลได้ก็โดยเสียงของประชาชนเป็นผู้กำหนด การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายได้รับการยอมรับว่าเป็นพลังแห่งการสร้าง ความชอบธรรมให้กับรัฐบาล มิใช่เสียงจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแค่เพียงกลุ่มเดียว แต่เป็นเสียงของประชาชนจากทั่วประเทศ โดยการเลือกตั้งนั่นเอง ถ้าหากรัฐบาลบริหารแก้ไข ปัญหาประเทศที่ไม่คำนึงถึง สิทธิ, เสี่ยงและความรู้สึก ความต้องการของประชาชนแล้ว การเลือกตั้งคราวต่อไป โอกาสของการเป็นรัฐบาล เป็นผู้ปกครองประเทศก็จะหมดไป ผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองอื่นก็จะเข้ามาเป็นรัฐบาลปกครองประเทศแทนต่อไป ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนจึงต้องปกครองและบริหารประเทศให้เป็นไปเพื่อสนองตอบประชาชน เมื่อรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศสิ่งที่เคยเสนอเป็นนโยบาย วิธีการแก้ไข ปัญหา อุดมการณ์ที่จะเข้ามารับใช้ประชาชนของรัฐบาลในสมัยหาเสียงเลือกตั้งนั้น จึงต้องนำมาปฏิบัติเพื่อแก้ไข ปัญหาของประชาชน เพราะประชาชนซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งรัฐบาลหรือผู้แทนราษฎรเข้ามานั้นเขา

(อ่านต่อหน้า 11)

พบผู้บริหาร

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา

ผศ.ดร.วีระ ไทยพานิช

■ ขอรวบประวัติการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน โดยสังเขป

ผศ.ดร.วีระ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

- กศบ. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปี 2516

และปริญญาโท M.Ed. Educational 2518

M.S. Extension Education 2521

และจบปริญญาเอก Ph.D. Educational Medi 2522

จาก University of Missouri Columbia สำหรับประวัติการทำงานนั้น

เริ่มรับราชการตำแหน่งอาจารย์ที่ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเป็นประธานสภาข้าราชการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2530 - 2531

และโอนมารับราชการภาควิชาสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อตุลาคม 2531 ทำการสอนทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ในสาขาเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นอาจารย์พิเศษบัณฑิตศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

■ ขอรวบความรู้สึกรับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา

ผศ.ดร.วีระ รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับการสรรหาให้เป็นผู้ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา ผมขอขอบคุณบุคลากรในสำนักเทคโนโลยีการศึกษา และกรรมการสภามหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้มอบความไว้วางใจในครั้งนี้ ผมจะพยายามบริหารงาน และร่วมมือร่วมใจกับบุคลากรทั้ง 5 ฝ่าย เพื่อทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ให้ดีที่สุด โดยยึดหลักความบริสุทธิ์และยุติธรรม

■ ขอรวบภาระและหน้าที่ของสำนักว่ามีอะไรบ้าง
ผศ.ดร.วีระ งานในความรับผิดชอบของสำนักเทคโนโลยีการศึกษาที่สำคัญ ๆ คือ

1. สนับสนุนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เนื่องจากระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาระบบเปิดแบบคลาสิกวิชา ซึ่งเป็นระบบที่เปิดโอกาสสำหรับนักศึกษา ลักษณะของระบบนี้จึงทำให้นักศึกษา 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ นักศึกษาที่เข้าชั้นเรียนซึ่งบางวิชาไม่มีนักศึกษาลงทะเบียนเป็นจำนวนมากและกลุ่มที่ไม่ได้มาเข้าชั้นเรียน มหาวิทยาลัยจึงได้จัดเตรียมสื่อการสอนระบบทางไกลให้ผู้เรียนได้เรียนถึงบ้านดังนั้น

สำนักเทคโนโลยีการศึกษาจึงทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและวิฤตภาพโดยการผลิตสื่อรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุ เพื่อการเรียนการสอนและการศึกษาออกอากาศทั่วประเทศ จัดระบบโทรทัศน์วงจรปิดตามชั้นเรียนในมหาวิทยาลัย

2. การบริการ ซึ่งแยกการบริการได้ดังนี้

2.1 บริการอุปกรณ์ต่างๆ แก่คณะ สำนักคณาจารย์ และนักศึกษาตามขีดความสามารถที่สำนักมีอยู่เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ทั้งในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย

2.2 การบริการการอัปเดตค่าบรรยายโดยอาจารย์เจ้าของวิชาซึ่งบางส่วนนำออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและบางส่วนให้บริการแก่นักศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งนักศึกษาขอใช้บริการได้ที่ชั้นลอย สำนักหอสมุดกลาง

2.3 การบริการเทปคำบรรยายจากชั้นเรียน เป็นคำบรรยายที่บันทึกสดจากชั้นเรียนทุกชั่วโมงส่งไปบริการแก่นักศึกษาส่วนภูมิภาคประมาณ 50 ทั่วประเทศ ๗ ศูนย์บริการทางวิชาการส่วนภูมิภาคซึ่งขณะนี้ มีจำนวน 9 ศูนย์ ตั้งอยู่ที่ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน คือ เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี สงขลา นครสวรรค์และขณะนี้สถานมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เพิ่มศูนย์บริการทางวิชาการส่วนภูมิภาคเพิ่มอีก 11 ศูนย์ รวมเป็น 20 ศูนย์ ได้แก่ เชียงราย แพร่ สุพรรณบุรี ราชบุรี ะยอง นครพนม ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช และครัง ในแต่ละศูนย์จะมีทั้งเครื่องเล่นเทปพร้อมหูฟังและเครื่องเล่นวีดีโอพร้อมทีวี เพื่อนักศึกษาจะได้มาใช้บริการที่ศูนย์ฯ ได้

2.4 การบริการกระบวนวิชาที่เปิดสอนที่วิทยาเขตทางสำนักเทคโนโลยีฯ ก็ได้จัดวีดิโอรายการกระบวนวิชาไว้ แล้วนำมาเปิดบริการให้กลุ่มนักศึกษาที่ยังสอบไม่ผ่านที่อาคาร NB 5 เพื่อความสะดวกแก่นักศึกษาซึ่งก็ได้รับความสนใจจากนักศึกษาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ก็ได้จัดทำรายการสารคดี รายการสดเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นกิจกรรมเสริมเพิ่มโลกทรรศน์แก่นักศึกษา

3. ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่มหาวิทยาลัยมอบหมายภาระหน้าที่ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษาจะเน้นหนักด้านการผลิตสื่อและบริการสื่อเป็นหลักสำคัญ ซึ่งทางสำนักได้วางนโยบายแผนปฏิบัติงาน การให้บริการไว้ดังนี้

3.1 การเพิ่มศูนย์บริการวิชาการส่วนภูมิภาค เป็น 20 ศูนย์นั้น ทางสำนักเทคโนโลยีฯ ได้เตรียมการผลิตสื่อที่จะส่งไปบริการแก่นักศึกษาทั้งเทปบันทึกเสียงและวีดีโอให้ครบตามจำนวน

3.2 ให้บริการนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยมากขึ้น เช่น

3.2.1. บริการเทปคำบรรยายจากชั้นเรียน

3.2.2. บริการเทปคำบรรยายหรือวีดีโอ ในกระบวนวิชาที่นักศึกษสอบตกเป็นจำนวนมาก บริการออกเทป

3.2.3. บริการรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุที่ออกอากาศ

การเพิ่มบริการต่างๆ นี้จะค่อยเป็นค่อยไปเมื่อสำนักเทคโนโลยีฯ มีความพร้อมในด้านเครื่องมือการผลิตมากขึ้น

ขณะนี้ทางสำนักกำลังปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนและการบริการสังคม โดยปรับรูปแบบการนำเสนอและลดจำนวนครั้งของการออกอากาศในแต่ละกระบวนวิชาลง เพื่อเพิ่มจำนวนวิชาที่ออกอากาศให้มีความเหมาะสมและเพิ่มเนื้อหาสาระเป็นลักษณะวิชาการที่สนับสนุนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมยิ่งขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ทางสำนักฯ ได้จัดให้มีการสัมมนาปรับปรุงการผลิตรายการโทรทัศน์ให้แก่นักคณาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานที่ออกอากาศไปจำนวน 8 กระบวนวิชาแล้ว ซึ่งขณะนี้ก็มีมีการปรับปรุงและทำการผลิตต่อไป และก็จะมีการจัดสัมมนาในลักษณะนี้อีกในอนาคตต่อไป

ที่กล่าวมาคืองานในความรับผิดชอบของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อและบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของคณะ สำนักและหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ทางสำนักฯ พร้อมทั้งจะวางแผนปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนโดยการจัดสรรงบประมาณให้ตามความจำเป็น สำหรับโครงการใหม่ๆ ที่ทางสำนักฯ จัดทำจะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้เป็นเครื่องมือในการผลิตเพื่อนำไปสู่การให้บริการ

จากการสนทนากับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ของสำนักฯ ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายวิทยุและโทรทัศน์การศึกษาฝ่ายผลิตทัศนศึกษา ฝ่ายเทคนิคและฝ่ายศูนย์บริการและพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา ได้ให้ความเห็นเป็นแนวเดียวกันว่า "การผลิตสื่อและการบริการคืองานของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา" ทั้งสิ้น แต่ก็มิใช่อัจฉริยะคิดความสามารถที่สำนักฯ มีอยู่ทั้งด้านบุคลากร โดยเฉพาะเครื่องมือและวัสดุที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการผลิตและการให้บริการ

■ อาจารย์มีอะไรจะฝากถึงประชากรชาวรามคำแหงบ้างคะ

ผศ.ดร.วีระ ขอฝากถึงผู้ใช้บริการของสำนักฯ มา ณ โอกาสนี้ด้วยว่าทางสำนักฯ ยินดีให้บริการทุกอย่าง แต่บางครั้งอาจจะไม่ทันใจหรือล่าช้าไปบ้างก็ต้องขออภัย เพราะเหตุที่เรามีข้อจำกัดด้านบุคลากรและเครื่องมือของเราไม่เพียงพอ และหากท่านมีข้อเสนอแนะใดๆ ในงานของสำนักฯ กรุณาแจ้งให้ทราบด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง เพื่อที่ทางสำนักฯ จะได้แก้ไขปรับปรุงในอนาคตต่อไป.

รับสมัครงาน

■ กรุงเทพมหานคร รับสมัครสอบเข้ารับราชการ ตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

1. ช่างเครื่องกล 1 6 อัตรา วุฒิปวช.หรือวิชาอาชีพ 2 ทางช่างกลโรงงาน ช่างกลโลหะ ช่างยนต์
2. เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ 1 2 อัตรา วุฒิปวช.หรือวิชาอาชีพ 2 ทางช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์
3. ช่างโยธา 1 4 อัตรา วุฒิปวช. หรือวิชาอาชีพ 2 ทางช่างสำรวจ ช่างโยธา ช่างก่อสร้าง
4. เจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์ 1 2 อัตรา วุฒิ ม.ศ. 3 ม.3 หรือ ม.6 หรือวิชาอาชีพ 1 หรือปวช. ทางช่างไฟฟ้า ช่างกล เทคนิคการเคมี
5. เจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา 1 2 อัตรา วุฒิปวช.หรือวิชาอาชีพ 2 ทางช่างไฟฟ้า ช่างภาพ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ วิจารณ์ศิลป์
6. เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 1 3 อัตรา วุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา หรือปวช. ทางบรรณารักษ์
7. นายช่างเทคนิค 2 1 อัตรา วุฒิปริญญาหรือปวท.ทางเทคนิคเขียนแบบ วิศวกรรมเครื่องกล เทคนิควิศวกรรมโยธา
8. เจ้าพนักงานเภสัชกรรม 2 2 อัตรา วุฒิประกาศนียบัตร เจ้าพนักงานเภสัชกรรมซึ่งมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี ค่อยจากมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาวิชาสามัญ
9. ช่างเขียนแบบ 2 1 อัตรา วุฒิปวส.หรือปวท.ทางช่างเขียนแบบ ช่างโยธา สถาปัตยกรรม
10. นักจิตวิทยา 3 5 อัตรา วุฒิปริญญาตรีทางจิตวิทยา
11. เจ้าหน้าที่จัดหาที่ดิน 3 2 อัตรา วุฒิปริญญาตรีทางกฎหมาย

ผู้สนใจสมัครสอบได้ที่ กองบริหารทั่วไป และการสอบ ก.ก. สำนักงาน ชั้น 4 ศาลาว่าการ กรุงเทพมหานคร ภายในวันที่ 11 กันยายน 2535

■ มศว.ประสานมิตร รับสมัครสอบเข้ารับราชการ ตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3 วุฒิปริญญาตรีทางการบริหาร กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ บัญชี พาณิชยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์
2. นักวิชาการศึกษา 3 วุฒิปริญญาตรีทางการบริหารกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์
3. นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ วุฒिवิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคนิคการแพทย์)
4. นักวิทยาศาสตร์ วุฒिवิทยาศาสตร์บัณฑิตทางชีววิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยา สัตววิทยา
5. เจ้าหน้าที่ธุรการ วุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผู้สนใจสมัครได้ที่ กองการเจ้าหน้าที่ มศว.ประสานมิตร ซ.สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ ภายในวันที่ 11 กันยายน 2535

■ สภาอากาศไทย รับสมัครบุคคลากรตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

1. นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ วุฒิปริญญาโท

กฎหมายใกล้ตัว

สามีกิริยา กับ สินสมรส

ผ.ส.เพิ่มบุญ แก้วเขียว คณะนิติศาสตร์ คงปฏิเสธไม่ได้ว่า "กองทัพลูกค้ายก" จากเหตุนี้ สถานภาพของครอบครัวจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ เพราะการมีทรัพย์สินที่มั่นคง ย่อมนำมาซึ่งปัจจัยสี่ ห้า และหก หรือสิ่งอื่นๆ ที่คนต้องการมีสามีกิริยาหลายคู่ต้องพบกับความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต หรือไม่สามารรถรักษาความเป็นครอบครัวของคนไว้ได้ ปัญหาสำคัญที่เป็นต้นเหตุ ส่วนใหญ่จะเนื่องมาจากเรื่องเงินๆ ทองๆ กฎหมายได้แบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีกิริยาออกเป็น 2 ประเภทคือ สินส่วนตัว กับสินสมรส คำว่า "สินส่วนตัว" ย่อมชัดเจนในความหมาย ผู้ที่เป็นเจ้าของย่อมมีสิทธิใช้สอย จำหน่ายขายโอนได้อย่างเต็มที่และมักจะมีอยู่ก่อนสมรส ส่วนสินสมรส เป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส ถือเป็นสิทธิร่วมกันระหว่างสามีกิริยา การที่จะให้สิทธิฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้มีอำนาจใช้ แต่เพียงผู้เดียว อาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ กฎหมายจึงกำหนดให้สามีกิริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีดังต่อไปนี้ (ตามป.พ.พ.มาตรา 1476)

1. ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้
2. ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือ ภาระคิดค้นในอสังหาริมทรัพย์
3. ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกิน 3 ปี
4. ให้กู้ยืมเงิน
5. ให้โดยเสนาหา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะานุรูปครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคมหรือคานหาที่ธรรมจรรยา
6. ประณีประนอมยอมความ
7. มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย
8. นำทรัพย์สินไปเป็นประกัน หรือหลักประกันค้ำเจ้าพนักงาน หรือศาล

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาอุตสาหกรรม ชีวเคมี เคมี ชีวภาพฯ อายุไม่เกิน 35 ปี

2. เจ้าหน้าที่พัสดุและเจ้าหน้าที่การเงินบัญชี วุฒิปริญญาตรีด้านบัญชี อายุไม่เกิน 35 ปี

ผู้สนใจสมัครได้ที่ แผนกธุรการ กองวิทยาศาสตร์ สภาอากาศไทย (สถานเสาวภา) เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 ภายในวันที่ 11 กันยายน 2535

■ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รับสมัครบุคคลหรือรับโอนเข้ารับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ จำนวนหลายอัตรา วุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก ทางการสอนภาษาอังกฤษหรือสาขาวรรณคดี หรือสาขาภาษาศาสตร์ ผู้สนใจสมัครได้ที่ หน่วยการเจ้าหน้าที่ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภายในวันที่ 11 กันยายน 2535

ประกวดภาพถ่าย

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ร่วมกับบริษัทฟูจิ ฟิล์ม (ประเทศไทย) จำกัด และมูลนิธิหนังสือพิมพ์แห่งเอเชียขอเชิญช่างภาพและสื่อมวลชนร่วมประกวดภาพถ่าย "อาหารและโภชนาการ" เนื่องในวันอาหารโลก (World Food Day, 16 ตุลาคม) โดยภาพที่ส่งเข้าประกวดต้องเป็นภาพที่กระตุ้นถึงความสำคัญของอาหารและโภชนาการที่มีต่อสุขภาพอนามัยและความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ ไม่ต้องเป็นภาพคนยิ้มแย้มเสมอไป

ผู้สนใจส่งภาพไปที่ บริษัทฟูจิฟิล์ม (ประเทศไทย) จำกัด ชั้น 8 อาคารเอสพี 388 ถ.พหลโยธิน กทม. 10400 ทนต.เขตรับภาพวันที่ 30 กันยายน 2535

ประกวดศิลปกรรมฯ บริษัทไฟฟ้าฟิล์มแห่งประเทศไทย จำกัด ขอเชิญเด็กและเยาวชนร่วมประกวดศิลปกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อชิงรางวัลทุนการศึกษาพร้อมใบประกาศเกียรติคุณ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ประเภทวาดภาพเด็ก แบ่งเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ 1. อายุต่ำกว่า 8 ปี 2. อายุ 8-11 ปี 3. อายุ 12-16 ปี

เชิญชวนสร้างสรรค์ผลงานภาพวาดโดยไม่จำกัดเทคนิคและวิธีการ ด้วยขนาดภาพกว้าง x ยาว ด้านละไม่เกิน 55 ซม.

2. ประเภทศิลปกรรมเยาวชน สำหรับกลุ่มอายุระหว่าง 16-25 ปี เชิญชวนสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมและภาพพิมพ์ ไม่จำกัดขนาด

ผู้สนใจโปรดส่งผลงานไปยัง ฝ่ายสื่อสารการตลาด บริษัทไฟฟ้าฟิล์มแห่งประเทศไทย จำกัด เลขที่ 60/14 หมู่ 11 ถ.บางนา-ตราด กม. 3 พระโขนง กทม. 10260 ภายในวันที่ 30 กันยายน 2535 สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร.399-3280-9

■ โรงงานยาสูบ รับสมัครบุคคลเข้าทำงานตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

1. พนักงานประชาสัมพันธ์ 2 วุฒิ ปวส.สาขาช่างภาพ วิชาชีพช่างศิลป์ หรือวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ มีประสบการณ์เทคนิคด้านการถ่ายภาพและถ่ายภาพบันทึกเทป วิดีโอ และกระบวนการผลิตภาพ การล้าง-อัด-ขยายภาพถ่ายได้
2. พนักงานการพิมพ์ 2 วุฒิปวส.สาขาวิจารณ์ศิลป์ สาขาพาณิชย์ศิลป์ หรือสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์พิเศษ
3. พนักงานธุรการ 2 วุฒิปวส. สาขาเลขานุการ การตลาด บริหารธุรกิจ คหกรรมสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย สามารถพิมพ์ดีดภาษาไทยไม่น้อยกว่านาที่ละ 35 คำและภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่านาที่ละ 25 คำ สามารถออกแบบ สร้างแบบตัดและเย็บเสื้อผ้าได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน
4. ช่างเทคนิค 2 วุฒิปวส.สาขาช่างสำรวจพิเศษ ผู้สนใจสมัครได้ที่ กองเจ้าหน้าที่คน ฝ่ายการพนักงาน(ช่าง) สำนักงานใหญ่ โรงงานยาสูบ ถ.พระราม 4 คลองเตย ภายในวันที่ 9 กันยายน 2535

ฐานันดรศักดิ์สูงสุดแห่งพระภรรยาเจ้า

ศ.จันทร์ฉาย ภักธรักษา

คณะมนุษยศาสตร์

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

แม้จะไม่มีกษัตริย์สถาปนาตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีในสยามราชกาลดังกล่าว พระภรรยาที่ทรงมีสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า ย่อมจะทรงเป็นที่ยกย่องถวายพระเกียรติเสมือนสมเด็จพระอัครมเหสี และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าพระองค์ใดได้เสวยราชย์ ย่อมจะทรงสถาปนาพระราชมารดาให้ดำรงพระอิสริยยศเป็นกรมสมเด็จพระ... ดังที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงเฉลิมพระเกียรติยศพระอัฐิในพระราชมารดาเป็นกรมพระอัมรินทรามาตย์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาพระมารดาเป็นกรมพระศรีสุดาธิบาย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเฉลิมพระเกียรติยศพระอัฐิในพระราชมารดา เป็นกรมสมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์

ประเพณีไม่มีมรดกสถาปนาตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีในสยามราชกาลนั้น ปรากฏผลต่อราชอาณาจักรมิใช่น้อย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว การไม่มีพระภรรยาเจ้าที่ทรงมีสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าทำให้เกิดปัญหาในการกำหนดองค์รัชทายาทที่จะทรงดำรงในตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล และยากแก่การสืบสันตติวงศ์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์แล้วพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่และเสนาบดีจึงได้คำปรึกษาหารือกันถึงกษัตริย์และเพื่อ "ดำรงพระวงศ์ทั้งสองฝ่าย"^(๓๖) โดย "ทำเรื่องร่วกราบบังคมทูล" ทูลเกล้าฯ ถวายพระเจ้าหลานเธอสองพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ทรงเป็นพระภรรยาเอก 2 ครั้งดังนี้

ครั้งที่ 1 หม่อมเจ้าโสมนัส ทรงเป็นพระเจ้าหลานเธอที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดปรานมากจนทรงสถาปนาเป็นพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าและโปรดให้ตั้งพระราชนัดดาพระราชนัดดาอย่างเจ้าฟ้า นับว่าทรง "มีบุญมากไปกว่าพระเจ้าลูกเธอทั้งปวง"^(๓๗) พระองค์เจ้าโสมนัสเสด็จขึ้นเสวยราชย์เป็นสมเด็จพระนางเจ้าเธอ เมื่อสิ้นพระชนม์แล้วใน พ.ศ.2395 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระนางนาง บรมอรรคราชเทวี ตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสี และโปรดให้แปลพระอิสริยยศเป็นภาษาอังกฤษว่า Queen Consort ปรากฏในหนังสือติดต่อกันไปกับต่างประเทศ^(๓๘)

ครั้งที่ 2 หม่อมเจ้ารำเพย เมื่อสมเด็จพระนางนางโสมนัสเสด็จทิวงคตแล้วพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาหม่อมเจ้ารำเพยเป็นพระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์ ในปลายปี พ.ศ.2395 ทรงดำรงตำแหน่งใดไม่ปรากฏชัดแจ้ง ราชินิกุลราชกาลที่ 5 ระบุว่า ทรงเป็นพระนางเธอ พระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์ ตำแหน่งพระราชเทวี^(๓๙) แต่ไม่ปรากฏในประกาศสถาปนาพระองค์เจ้ารำเพยภมราภิรมย์ มิได้ทรงดำรงในตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสี แม้จะทรงมีสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ใหญ่คือเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ที่จะทรงสืบพระวงศ์

พระภรรยาเจ้าทั้งสองพระองค์ดังกล่าว ทรงเป็นสมเด็จพระภรรยาเอกในความหมายตะวันตกร่วมสมัย คือ Queen หรือ พระราชินี แม้จะมีได้เสด็จออกรับแขกเมืองโดยตรง แต่ก็มีการถวายสิ่งของบรรณาการ^(๔๐) เมื่อเสด็จ

ทิวงคตนั้น สถานทูตต่างประเทศล้วนชักธงครึ่งเสา^(๔๑) อย่างไรก็ตาม คำว่า ราชินี ที่มีความหมายตรงกับคำว่า Queen ยังมีได้มีที่ใช้สำหรับสมเด็จพระอัครมเหสี แม้จะมีการแปลพระราชอิสริยยศว่า Queen Consort คำว่า Queen ในรัชกาลนี้มีที่ใช้ในความหมายว่าเป็นนางกษัตริย์มากกว่า ดังปรากฏในพระราชสาส์นและพระราชหัตถเลขา เมื่อออกพระนามสมเด็จพระบรมราชินีวิกตอเรีย (Queen Victoria) แห่งราชอาณาจักรอังกฤษว่า สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระนางวิกตอเรีย ราชินีและมหาราชินี พระเจ้ากรุงลอนดอน^(๔๒)

5. สมเด็จพระอัครมเหสีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในรัชกาลนี้มีแนวโน้มตั้งแต่ต้นรัชกาลแล้วว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีต้องเป็นพระภรรยาเจ้าซึ่งเป็นผู้พลวงเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากกรณีที่เมื่อแรกเสด็จอวลิยราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงสถาปนาพระชายาเดิมที่ทรงโปรดปรานคือ คุณแพ เป็นพระอัครมเหสี พระชายาเดิมนั้นเป็นนางห้ามสะใภ้หลวง เป็นธิดาของเจ้าพระยาสุรวงษ์วิวัฒน์ (วร บุนนาค) ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ในรัชกาลนี้ ได้ทรงสถาปนาพระชายาเดิมนั้นเป็นเจ้าคุณจอมมารดา ใน พ.ศ.2447 ได้พระราชทานเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดเท่าที่ตำแหน่งพระสมเด็จชั้นพิเศษพึงได้รับ พระราชอิสริยยศคือ พระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าศรีวิชัยดิถีลักษณ์ ก็ทรงได้รับพระราชทานพระเกียรติยศสูงยิ่ง อันปรากฏจากการพระราชทานพระราชพิธีโสกันต์เหมือนอย่างเจ้าฟ้าและการสถาปนาเป็นพระองค์เจ้า กรมขุนสุพรรณภาควดี ในพ.ศ.2446 ด้วยทรงถือว่าพระองค์เจ้าลูกเธอ "คู่ทุกข์คู่ยาก" เมื่อแรกเสวยราชย์^(๔๓) นับเป็นพระเจ้าลูกเธอพระองค์แรก และพระองค์เดียวที่ได้ทรงเป็นพระองค์เจ้าฝ่ายในต่างกรมดำรงพระอิสริยยศสูงยิ่งในรัชกาลนี้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระภรรยาเจ้าดังนี้

1. พระภรรยาเจ้าซึ่งทรงเป็นลูกหลวงหรือพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 5 พระองค์ ได้แก่ พระองค์เจ้าทักษิณชานราธิราชบุตรี ซึ่งบรรดาพระบรมวงศานุวงศ์และเสนาบดีได้ทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อแรกเสวยราชย์ พระองค์เจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระองค์เจ้าสว่างวัฒนา พระองค์เจ้าเสาวภาผ่องศรี ทั้งสามพระองค์ทรงร่วมพระมารดาเดียวกัน และพระองค์เจ้าสุภาวดีมารศรี

2. พระภรรยาเจ้าซึ่งทรงเป็นหลานหลวง คือ พระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้แก่ หม่อมเจ้าบัว หม่อมเจ้าปวี และหม่อมเจ้าสาย พระธิดาของพระองค์เจ้าตติวดี กรมหมื่นภูมินทรภักดี ซึ่งทรงเป็นพระเจ้าลูกยาเธอในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ระหว่าง พ.ศ.2411-2423 พระเกียรติยศของพระภรรยาเจ้า ซึ่งทรงเป็นลูกหลวงนั้นเสมอกัน ไม่ปรากฏว่าพระองค์ใดได้ทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีแม้จะทรงมีสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ นำจะเป็นที่เข้าใจกันว่า พระองค์เจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ซึ่งทรงพระชนมายุสูงกว่าพระภรรยาเจ้าองค์อื่น^(๔๔) คงจะได้ทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีเมื่อทรงมีสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เพราะในปี พ.ศ.2423 ที่เกิดเหตุเรือพระประเทียบ

ล่มนั้น พระองค์เจ้าสว่างวัฒนาทรงมีสมเด็จพระเจ้าฟ้าหาวชิรุณหิศ (ประสูติเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2420) และพระองค์เจ้าเสาวภาผ่องศรีทรงมีสมเด็จพระเจ้าฟ้าหาวชิราวุธ (ประสูติเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2423)แล้วแต่พระภรรยาเจ้าทั้งสองนั้นมิได้มีพระองค์ใดได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสี

ในรัชกาลนี้ มีการสถาปนาพระเกียรติยศพระภรรยาเจ้าสามพระองค์เป็นสมเด็จพระอัครมเหสี ดังนี้

1. พระองค์เจ้าสุนันทากุมารีรัตน์เมื่อสิ้นพระชนม์ด้วยเหตุเรือพระประเทียบล่มในวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2423 ได้มีการออกพระนามว่าสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ แต่ต่อมา ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกพระนามอันปรากฏในหนังสือราชการและจารึกในพระอนุสาวรีย์ทุกหนทุกแห่งว่า สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี อัครมเหสี นับเป็นพระองค์แรกและพระองค์เดียวที่ทรงดำรงพระอิสริยยศพระบรมราชเทวี เมื่อทิวงคตแล้ว

2. พระองค์เจ้าสว่างวัฒนา ได้ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชเทวี ในปี พ.ศ.2423 ภายหลังเหตุเรือพระประเทียบล่มเป็นการสถาปนาโดยเหตุที่ทรงเป็นพระราชมารดาของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ใหญ่ เจ้าฟ้าหาวชิรุณหิศ ซึ่งจะทรงสืบพระวงศ์ใน พ.ศ.2429 ต่อมา ในครั้งนั้น ได้เริ่มประเพณีสมเด็จพระอัครมเหสีทรงสักดินา 100,000 ไร่ เทียบเท่าพระบรมราชชนนีและสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ตามพระราชนิพนธ์ ตำแหน่งสักดินาพระบรมวงศานุวงศ์ พระพุทธศักราช 2423^(๔๕) และมีประเพณีสมเด็จพระอัครมเหสีเสด็จออกรับแขกเมือง ตั้งแต่ พ.ศ.2427 แม้เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเสด็จทิวงคตใน พ.ศ.2437 แล้ว สมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนาซึ่งทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีจนตลอดรัชกาล

3. พระองค์เจ้าเสาวภาผ่องศรี ได้ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระอรรคราชเทวี ใน พ.ศ.2438 เพื่อให้สมเด็จพระเกียรติยศที่ทรงเป็นพระราชมารดาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช พระองค์ที่ 2 พระองค์เสด็จออกรับแขกเมืองแทนสมเด็จพระบรมราชเทวี ซึ่งไม่โปรดการเสด็จออกรับแขกเมือง^(๔๖) ต่อมาใน พ.ศ.2439 ได้ทรงสถาปนา เป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เพื่อเฉลิมพระเกียรติยศที่พระองค์ได้ทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ตำแหน่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถนั้น นับว่าทรงศักดิ์เหนือกว่า พระบรมราชเทวี ซึ่งเป็นพระราชอิสริยยศสำหรับตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีตั้งแต่ พ.ศ.2423 อาจจะกล่าวได้ว่าระหว่าง พ.ศ.2438-2439 สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี ได้ทรงดำรงพระอิสริยยศสูงขึ้นตามลำดับด้วยเหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ ทรงเป็นพระราชมารดาของสมเด็จพระเจ้าฟ้าหาวชิราวุธ ผู้ทรงดำรงในตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร พระองค์ที่สอง

แม้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงวิจารณ์ กษัตริย์ราชบัลลังก์ ในเรื่องฐานันดรศักดิ์แห่งพระมเหสีว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยหลายครั้งและมีชื่อเรียกพระภรรยาเจ้าหลายแบบจน "ไม่รู้ว่าจะอย่างไรจะเป็นยศสูงกว่ากัน อย่างไรจะเป็นยศแพ"^(๔๗) แต่ในที่สุดรัชกาลนี้ก็ยังคงใช้พระอิสริยยศแห่งพระภรรยาตามครรถงของ กษัตริย์ราชบัลลังก์ เป็นส่วนใหญ่แน่นอน โดยมีตำแหน่งตามลำดับคือ สมเด็จพระบรมราชเทวี สมเด็จพระอรรคราช

สมเด็จพระบรมราชินี

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ในวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2453 แล้ว สองวันต่อมาได้ทรงเรียกประชุมพิเศษพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ 7 พระองค์เพื่อพิจารณาเรื่องการจัดองค์รัชทายาท ความหลักเกณฑ์ในรัชกาลที่ห้า องค์รัชทายาทย่อมได้แก่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าพระองค์ใหญ่ พระราชมารดาทรงดำรงพระราชอิสริยยศตามพระราชโอรส พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมราชินีนาถเท่านั้นที่ควรที่จะทรงรับรัชทายาท⁽⁴²⁾ พระราชดำรินี้ปรากฏในหมายรับพระโองการครุฑสั่งให้จัดพระราชพิธีอัญมณงคล พ.ศ.2453 ที่ได้ ออกพระนามพระอัครมเหสีโดยพระราชประเพณีในรัชกาลก่อนว่า สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี และสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี เป็นการกำหนดว่าสมเด็จพระอัครมเหสีทรงเป็นสมเด็จพระบรมราชินี⁽⁴³⁾ ทั้งนี้ กมฺมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 หมวดที่ 2 มาตรา 4 ข้อ (3) และ (4) ได้กำหนดครุฑเจนน ดังนี้

“(3) “สมเด็จพระพุทธเจ้า” คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชของคีใหญ่ ในสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินและสมเด็จพระอัครมเหสี

“(4) “สมเด็จพระอัครมเหสี” คือ พระชายาหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามที่ปรากฏในประกาศกระแสพระบรมราชโองการทรงสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี⁽⁴⁴⁾

กมฺมณเฑียรบาลฉบับใหม่นั้นได้ยึดถือกมฺมณเฑียรบาลฉบับ พ.ศ.1901 เป็นหลักในการกำหนดตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีและสมเด็จพระอัครมเหสีโดยกำหนดให้สมเด็จพระอัครมเหสีต้องทรงเป็น สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี และมีได้กำหนดว่าสมเด็จพระอัครมเหสีต้องเป็น “พระภรรยาเจ้า” มีข้อห้ามข้อเดียวปรากฏในหมวดที่ 5 มาตรา 11 ข้อ (4) ว่า ถ้า “เจ้านายผู้เป็นเชื้อพระบรมวงศ์” ทรงมีพระชายาเป็นชนต่างด้าวให้ถือเจ้านายองค์นั้นเป็น “ผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบสันตติวงศ์”⁽⁴⁵⁾ ดังนั้น อย่างน้อยที่สุด สมเด็จพระบรมราชินีต้องทรงเป็นไทยโดยแท้เท่านั้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชนิมิตการมีภรรยาเอกโดยการสมรสและจดทะเบียนตามประเพณีนิยมตะวันตกและได้มีการออกกมฺมณเฑียรบาลว่าด้วยครอบครัวแห่งข้าราชการในราชสำนัก พระพุทธศักราช 2457 กำหนดให้ข้าราชการต้องขออนุญาตก่อนสมรสและต้องจดทะเบียนภรรยาเป็นครั้งๆ ไป⁽⁴⁶⁾ มีข้อควรพิจารณาประการหนึ่งว่าแม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระราชนิมิตเช่นนั้น แต่ความจำเป็นที่จะต้องมืองค์รัชทายาทก็ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงพระราชอิสริยยศแห่งพระภรรยาหลายครั้ง ระหว่าง พ.ศ.2464-2468 การสถาปนาพระภรรยาทั้งที่เป็นเจ้าและมิได้เป็นเจ้าแต่ทรงสถาปนาให้เป็นเจ้านั้น เป็นการสถาปนาที่มีทั้งการตั้ง ถือน ถก และถอดถอนพระราชอิสริยยศอย่างใดอย่างหนึ่งตามแนวโน้มว่า พระภรรยาท่านใดจะ “รับราชการฉลองพระเดชพระคุณเป็นที่ไว้วางพระราชฤทธิ” ได้เพียงใด และจะทรงพระภรรยาหรือไม่ ในรัชกาลนี้มีพระภรรยา ดังนี้

- 1. การสถาปนา หม่อมเจ้าวัลลภาเทวี วรบรรณ พระคู่หมั้นเป็นพระวรกัญญาพทานพระองค์เจ้าวัลลภาเทวี แล้วประกาศยกเลิกการหมั้นในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2464
- 2. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง

อภิเษกสมรสกับ นางสาวเป็รื่อง สุจริตกุล ในวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2464 และทรงสถาปนาเป็นพระสุจริตสุตา ตำแหน่งพระสนมเอก นับเป็นครั้งแรกที่ได้มีพระราชพิธีราชาภิเษก⁽⁴⁷⁾ สมรส พระสุจริตสุตาแต่งกายแบบ “เจ้าสาวในประเทศอังกฤษ”

3. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอภิเษกสมรสกับ นางสาวประไพ สุจริตกุล และทรงสถาปนาเป็นพระอินทราณี ตำแหน่งพระสนมเอก เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2464 ต่อมาทรงสถาปนาเป็นพระวรวงษา พระอินทรศักดิ์ศรี และเป็นสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศรี พระบรมราชินี เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2465 แต่ต่อมาในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2468 ได้มีประกาศให้ออกพระนามว่า สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศรี พระวรวงษาฯ โดย “ให้เปลี่ยนพระอิสริยยศพระบรมราชินีเสีย” โดยพระราชดำริว่า พระวรวงษาฯ “มิสามารถรับราชการฉลองพระเดชพระคุณได้ในหน้าที่อันควรในตำแหน่งสมเด็จพระบรมราชินี”⁽⁴⁸⁾

4. การสถาปนา หม่อมเจ้าวรรณพิมล วรบรรณ เป็นพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าถิภกมีลาวัณ ในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ.2464 และทรงเลื่อนพระอิสริยยศเป็นพระนางเธอถิภกมีลาวัณในวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2465

5. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอภิเษกสมรสและทรงจดทะเบียนสมรสกับ นางสาวเครือแก้ว อภัยวงศ์ ในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2467 และทรงสถาปนาเป็นพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ในปีต่อมาโดยพระราชดำริว่า นางสาวเครือแก้ว อภัยวงศ์ “มีสกุลสูงทั้งสองสาย” คือสายตระกูลขุนนางทางมารดาและสายตระกูลอภัยวงศ์ทางบิดา การสถาปนาครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะ “ผดุงพระราชอิสริยยศแห่งพระกุมารที่จะมีพระประสูติกาลในเบื้องหน้า”⁽⁴⁹⁾

ตั้งแต่กมฺมณเฑียรบาลพระพุทธศักราช 2467 กำหนดสมเด็จพระอัครมเหสีทรงเป็นสมเด็จพระบรมราชินีแล้ว รัชกาลต่อมาคือ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นทั้งกฎหมายและพระราชประเพณีที่จะมีประกาศสถาปนา “พระชายาหลวง” เป็นสมเด็จพระบรมราชินี ในรัชกาลนี้ พระชายาหลวง มีเพียงพระองค์เดียว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสุโขทัยธรรมราชา อภิเษกสมรสกับหม่อมเจ้ารำไพพรรณี สวัสดิวัตน์ ใน พ.ศ.2461 พระชายาทรงดำรงในตำแหน่งพระราชชายาเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระราชชายาเป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี ทรงพระเกียรติยศ “เป็นพระอัครมเหสี” ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2468 โดยพระราชดำริว่า พระราชชายานั้น “ทรงศักดิ์เป็นลูกโคสุชาติ ชัดคดียาวรี” พระบิดาคือพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฎ์ ทรงเป็นพระราชโอรสธรรมาธิบดีแห่งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระมารดา คือ หม่อมเจ้าอาภาพรรณิในพระบรมวงศ์เธอชั้น 4 กรมหลวงพิชิตปรีชากร ประการที่สอง ทรงเป็นพระราชชายา “คู่ร่วมทุกข์สุข... จะหาผู้อื่นเสมอมิได้” การสถาปนาครั้งนั้นมิได้เป็นไปตามพระราชประสงค์เท่านั้น หากแต่ยังเป็นไปตาม “กระแสพระราชดำริได้ทรงปรึกษาพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายใน” ด้วย⁽⁵⁰⁾ พระราชดำรินี้ในการสถาปนามิได้ดำเนินไปตามพระราชประเพณีเดิมในรัชกาลก่อนที่คำนึงถึงการผดุงพระเกียรติยศแห่งพระภรรยาและหรือการเฉลิมพระเกียรติยศแห่งพระภรรยาตามพระเกียรติยศแห่งพระภรรยา พระราชประเพณีใหม่ได้แก่ การสถาปนาพระเกียรติยศเป็นสมเด็จพระบรมราชินีเมื่อแรกเสวยราชย์ โดยที่เดียว และการปรากฏพระชายาหลวงพระองค์เดียวในรัชกาล

ตามคตินิยมตะวันตกที่มีภรรยาคนเดียวโดยการสมรสและจดทะเบียน

พระราชประเพณีสถาปนาพระชายาหลวงเป็นสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีเมื่อแรกเสด็จขึ้นครองราชย์นั้นได้ปรากฏอีกครั้งหนึ่งในรัชกาลปัจจุบัน เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา ม.ร.ว.สิริกิติ์ กิติยากร เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2493 ซึ่งเป็นวันเฉลิมฉลองวชิราภิเษกสมรสบรมราชาภิเษก อาจจะถือได้ว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ทรงเป็นสมเด็จพระอัครมเหสีพระองค์แรกในประวัติศาสตร์ที่มีได้ทรงเป็น “พระอัครชายาเดิม” หรือพระมเหสีเดิมพระองค์ทรงดำรงในตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีโดยนิตินัยด้วยการอภิเษกสมรสและการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายและพระราชประเพณีตั้งแต่แรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ยิ่งกว่านั้น อาจจะกล่าวได้ว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณสถาปนาเป็นสมเด็จพระอัครมเหสีตั้งแต่วันอภิเษกสมรส โดยมีได้ทรงดำรงในตำแหน่งอื่นใดที่ต่ำกว่าสมเด็จพระอัครมเหสีมาก่อนดังเช่น พระอัครมเหสีในรัชกาลก่อน ตั้งแต่วันอภิเษกสมรส ม.ร.ว.สิริกิติ์ กิติยากรได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสี และเป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ในวันบรมราชาภิเษก ในรัชกาลที่ 7 และที่ 9 ประเพณีการมีสมเด็จพระอัครมเหสี โดยไม่มี “พระมเหสีเทวี” อื่นใดเคย ถือได้ว่าเป็นประเพณีนิยมสากล และพระภรรยาเอกนั้นย่อมได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็นสมเด็จพระบรมราชินี เป็นพระเกียรติยศสำหรับสมเด็จพระอัครมเหสีตั้งแต่แรกเฉลิมฉลองวชิราภิเษกสมรส บรมราชาภิเษก สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ในปี พ.ศ.2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริที่จะเสด็จพระราชดำเนินประพาสทวีปยุโรปเป็นครั้งแรกใน พ.ศ.2440 และได้ทรงสถาปนาสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระอรรคราชเทวี เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน โดยพระราชดำริว่า

“ไม่มีใครจะเหมาะสมยิ่งกว่า เพราะพระราชโอรสก็ยังทรงพระเยาว์อยู่ด้วยกันทั้งนั้น จิตใจผู้คนในเวลานั้นก็ยังไม่หวาดเกรงภัยมาแต่ภัย ร.ศ.112 จึงทรงพระราชดำริว่าสมเด็จพระนางเจ้าทรงเข้าพระทัยในเหตุการณ์ดี และจะทรงสามารถรวมกำลังใจของชนทุกหมู่ให้กลมเกลียวกันได้ดังพระราชประสงค์ แม้อย่างน้อยก็คงจะช่วยให้คนทั้งหลายมีจิตคิดสงสารว่าทรงเป็นสตรี”⁽⁵¹⁾ พระราชดำรินี้ในพระราชพิธีสมโภชสิริบริวารเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2439 ก็ได้แสดงพระราชดำริเรื่องการสถาปนาผู้สำเร็จราชการแผ่นดินว่าเป็นไปโดยความเห็นชอบของ “ที่ปรึกษาทั้งหลายของเรา” ที่สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี ทรงเป็น “พระราชมารดาของมกุฎราชกุมาร ผู้ซึ่งจะได้สืบสันตติวงศ์คือตัวเราต่อไป”⁽⁵²⁾

ในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2439 ที่ประชุมเสนาบดีได้พิจารณาเห็นชอบในการที่จะทรงสถาปนาสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระอรรคราชเทวี เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่อมา ในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2439 ได้มีการประกาศพระราชกำหนดผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัตนโกสินทร์ 112 ในพระราชพิธีสมโภชสิริบริวาร และสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี ได้ทรงพระ

ตั้งจากฐานเฉพาะพระพักตร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในวันเดียวกันนั้นได้มีการออกพระนามสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีว่าสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีพระบรมราชินีนาถ

พระราชอิสริยยศ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ นั้น เป็นพระราชอิสริยยศที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรึกษากับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสในวันที่ 15-20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2439^(๕๖) ก่อนที่จะทรงตั้งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน โดยมีพระราชวินิจฉัยว่า "เรื่องที่จะหาแบบอย่างถ้อยคำซึ่งสำหรับใช้ในบรรดาศักดิ์ผู้หญิงของเรานั้น เป็นหาคว้อย่างไม่ได้ด้วยก่อนจะอยู่ข้างผู้หญิงเป็นควายผู้ชายเป็นคนมาแต่เดิม"^(๕๗) พระราชอิสริยยศใหม่เริ่มปรากฏเป็นทางการใน "ประกาศกระแสพระบรมราชโองการด้วยราชการทั้งปวงในระหว่างเวลาเสด็จประพาส ลงวันที่ 14 มีนาคม"^(๕๘) และในพระราชดำรัสและพระราชกำหนดผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัตนโกสินทร์ศก 115 ที่ประกาศในพระราชพิธีสมโภชสิริมหามงคล

พระราชอิสริยยศ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ สูงศักดิ์ยิ่งกว่า พระบรมราชเทวี เพราะเป็นพระราชอิสริยยศสำหรับสมเด็จพระอัครมเหสีผู้ทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน คำว่า ราชินี นั้นก็ได้แสดงความหมายชัดเจนว่าหมายถึงนางกษัตริย์ พระราชกำหนดผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัตนโกสินทร์ศก 115 ได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการไว้อย่างละเอียด^(๕๙) และพระบรมราชโองการเฉพาะพระเจ้าลูกยา พระองค์เจ้าประวิตรวิมลนอม ราชเลขานุการในสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถกำหนดเรื่องอื่นเกี่ยวกับพระบรมราชินีนาถที่สำคัญดังนี้

1. การขานพระนาม 3 แบบ คือ
  1. สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ
  2. สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ
  3. สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
2. คำสั่งของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ว่า "รับพระราชเสาวนีย์ได้เกล้าฯ" และคำกราบบังคมทูล "ให้ใช้ถ้อยคำเสมอกราบบังคมทูลพระกรุณา ยกเสียแต่คำที่มีบรมไฮยกคำบรมนั้นเสีย เช่นคำว่า พระบรมราชโองการให้ใช้คำว่า พระราชโองการ พระบรมราชานุญาต ให้ใช้คำว่า พระราชานุญาต"^(๖๐)

พระราชอิสริยยศแห่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถนั้น สูงส่งเกือบเสมอด้วยสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน แต่พระราชการกิจนั้นใหญ่หลวงมากและระยะเวลาของการสำเร็จราชการยาวนานถึง 9 เดือน เป็นเหตุให้สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงมีพระอนามัยที่ "หักสะบั้น ด้วยทรงมีพระอาการบรรทมไม่หลับนับแต่บัดนั้น"^(๖๑)

กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 ได้กำหนดว่า สมเด็จพระบรมราชินี เป็นพระราชอิสริยยศสำหรับตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสี สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เป็นพระราชอิสริยยศสำหรับสมเด็จพระอัครมเหสีหรือนัยหนึ่งสมเด็จพระบรมราชินีผู้ทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชินีนาถองค์ที่สอง คือ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2499 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างที่ทรงพระผนวชมีกำหนด

15 วัน การสถาปนาครั้งนั้นเป็นไปโดยพระราชดำริที่ว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี "เป็นผู้ทรงพระปรีชาสามารถในอันที่จะรับพระราชภารกิจคราวนี้ได้"^(๖๒) และการสถาปนาครั้งนั้นเป็นไปโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน ต่อมาในวันที่ 20 กันยายน สมเด็จพระบรมราชินีได้ทรงมีพระราชดำรัสในพิธีปฏิญาณในสภาผู้แทนราษฎร ก่อนที่จะทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การสถาปนาผู้สำเร็จราชการในครั้งนั้น แดกต่างจากครั้งแรกหลายประการ

ในครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติเรียกว่า พระราชกำหนดผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัตนโกสินทร์ศก 115 ซึ่งกำหนดการตั้งผู้สำเร็จราชการและคณะที่ปรึกษา และกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการไว้พร้อมสรรพ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต้องทรงกระทำสังจายินฐาน และคณะที่ปรึกษาคือองคมนตรีสำคัญสามคนในการรับตำแหน่งด้วย^(๖๓) ในครั้งที่สอง การสถาปนาผู้สำเร็จราชการต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและผู้สำเร็จราชการต้องทรงปฏิญาณต่อสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์ในปีพ.ศ. 2440 และ พ.ศ.2499 นั้น มิได้มีการกำหนดที่เสมอเหมือนกัน และพระภารกิจในการสำเร็จราชการนั้นมีลักษณะแตกต่างกัน ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มิได้ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจอันเด็ดขาดเป็นอันสิ้นเชิงเช่นสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีที่ทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินเสมือนหนึ่ง "นางกษัตริย์" ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระภารกิจของพระประมุขย่อมจะไม่หนักเทียบเท่าพระภารกิจของผู้ปกครองแทนพระองค์ ความรับผิดชอบต่อราชการแผ่นดินแตกต่างกันมาก

การเฉลิมพระเกียรติยศผู้สำเร็จราชการแผ่นดินทั้งสองครั้งมีวิธีการอันแตกต่างกันในครั้งแรก การเฉลิมพระเกียรติยศเป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เป็นพระราชดำริเริ่มขึ้นพร้อมกับการที่ทรงตั้งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินก่อนการเสด็จประพาสทวีปยุโรป ในครั้งที่สอง การเฉลิมพระเกียรติยศเป็นไปโดยพระราชดำริว่า ตามพระราชประเพณีที่มีมาแต่ครั้งรัชกาลที่ 5 ย่อมมีการเฉลิมพระอภิไธยสมเด็จพระบรมราชินีผู้ทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการว่าสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ^(๖๔) การเฉลิมพระอภิไธยมีขึ้นหลังจากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีได้ทรงว่าราชการแทนพระองค์สำเร็จดุลงไปแล้วตามกำหนด 15 วัน และหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงลาผนวชแล้ว เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2499

ประเพณีการตั้งผู้สำเร็จราชการมีความเปลี่ยนแปลงหลายประการดังกล่าว แต่มีสิ่งหนึ่งที่ยังไม่เปลี่ยนแปลง คือ การเฉลิมพระเกียรติยศพระบรมราชินีผู้ทรงดำรงในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินเป็น สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

บทสรุป
เมื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีแล้ว จะเห็นว่า ผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีนั้นมีทั้งพระภรรยาที่เป็นเจ้าระครองทางฯ และทั้งที่มีได้เป็นเจ้า อีกทั้งไม่จำเป็นต้องเป็นพระภรรยา

องค์แรก หรือเป็นพระภรรยาเดิมก่อนเสวยราชย์ในบางรัชกาล อาจจะไม่ปรากฏตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีเลยก็มีแต่พระมเหสีเทวีอันดำรงที่ทรงดำรงพระอิสริยยศความสำคัญ เช่น การกำหนดตำแหน่งพระมเหสีฝ่ายกลาง พระมเหสีฝ่ายขวา พระมเหสีฝ่ายซ้าย หรือการกำหนดพระราชอิสริยยศแห่งพระมเหสีตามลำดับความสำคัญของพระราชโอรสว่าทรงศักดิ์เพียงใดเป็นเกณฑ์ หรือตามความจริงว่า พระองค์ใดทรงมีพระราชโอรส เป็นต้น อีกประการหนึ่งตั้งแต่สมัยอยุธยา ไม่มีหลักฐานอันอันประกาศสถาปนาหรือมีพระราชพิธีเฉลิมพระเกียรติยศเฉลิมพระอภิไธยสำหรับสมเด็จพระอัครมเหสี โดยประเพณีแล้ว พระราชมารดาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ทรงศักดิ์สูง ย่อมทรงเป็นสมเด็จพระอัครมเหสี เรียงกันเมื่อสิ้นรัชกาลว่า สมเด็จพระพันวษา หรือสมเด็จพระพันปีหลวง ในรัชกาลที่สอง สาม สี่ และห้าของสมัยรัตนโกสินทร์ พระราชโอรสที่ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ย่อมจะทรงสถาปนาพระราชมารดาให้ดำรงพระอิสริยยศเป็น กรมสมเด็จพระ

การสถาปนาตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีให้ทรงดำรงพระราชอิสริยยศนั้น มีปรากฏในรัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชอิสริยยศนั้นคือ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชเทวี ผู้ที่จะทรงเป็นสมเด็จพระอัครมเหสีคือ พระราชมารดาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร รัชกาลนี้มีสมเด็จพระอัครมเหสีสององค์ตามเกณฑ์ดังกล่าว ประเพณีนี้ยังคงมีปรากฏในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชอิสริยยศแห่งสมเด็จพระอัครมเหสีเปลี่ยนเป็นสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี และได้เกิดพระราชประเพณีการอภิเษกสมรสและการสถาปนาตำแหน่งสมเด็จพระอัครมเหสีเมื่อแรกเสวยราชย์

พระราชอิสริยยศสูงสุดแห่งสมเด็จพระอัครมเหสีคือ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เป็นพระราชอิสริยยศเฉพาะสมเด็จพระอัครมเหสีผู้ทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถย่อมทรงพระเกียรติยศและทรงฐานันดรศักดิ์สูงสุดแห่งพระราชวงศ์เหนือกว่า สมเด็จพระบรมราชินี

หมายเหตุ หมายเลขเชิงอรรถ ท่านผู้อ่านติดตามได้ในบทความที่จะตีพิมพ์ใน วารสารสามหน้า ฉบับเดือนพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

คุยกันเรื่องไทย ๆ ต่อจากหน้า 9

ศักดิ์สิริได้ให้สัมภาษณ์ ในรายการที่กรุงเทพฯ เมื่อคืนวันพุธที่ 19 สิงหาคม นี้ว่า "รางวัลเป็นเพียงแรงเสริมทางบวก แลอยู่ที่ตัวเราเองต่างหาก" แม้ว่าศักดิ์สิริจะไม่โค้งคำนาก่อนอย่างเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ หรือ อังคาร กัลยาณพงศ์ แต่ก็ป็นกวีซีไรต์ที่เป็นนักคิด นักสร้างงานศิลปะที่น่าจับตามองทีเดียว

กิจกรรมของการนำเสนอหนังสือ มือนั้นสีขาวไว้เพียงนี้ อาจกระตุ้นให้ผู้ที่ยังไม่ได้อ่านหันมาจับอรรถกถามาอ่านให้ครบทั้ง 39 บท บ้างกระมัง ขออภัยว่าเป็นเพียงการนำเสนอ ไม่ใช่บทวิจารณ์นะละ

พบอาจารย์ผู้สอน

CN 102 ภาษาจีนพื้นฐาน 2

อ.เสาวภาคย์ วรดิศนากุล
คณะมนุษยศาสตร์

■ วัตถุประสงค์ของการเรียนวิชานี้
เพื่อให้รู้จักอักษรหลักและคำตรงกันข้ามของภาษาจีน รู้โครงสร้างประโยคภาษาจีน สามารถใช้ประโยคภาษาจีนง่ายๆ มาสนทนาเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน

■ เนื้อหาวิชานี้โดยสรุป
เนื้อหาของกระบวนวิชานี้ประกอบด้วย อักษรหลัก คำลักษณะนาม คำตรงกันข้าม วิธีเขียนตัวอักษรจีนต่อจาก CN 101 สิ่งที่น่ารู้เกี่ยวกับตัวอักษรจีน โครงสร้างประโยคภาษาจีน หลักภาษาจีนเรื่องการออกเสียงและการใช้คำ บทสนทนาเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน

■ คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนวิชานี้ให้ได้ผลดี
ต้องศึกษาให้เข้าใจเรื่องอักษรหลัก จดจำเรื่องคำตรงกันข้าม รู้โครงสร้างของประโยคภาษาจีนว่าเหมือนกันหรือต่างกันกับประโยคภาษาไทยอย่างไร พักเขียนตัวอักษรจีนที่เป็นศัพท์ใหม่ของแต่ละบทและทำแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท

■ คำแนะนำวิธีการเตรียมตัวสอบ
ทำความเข้าใจและจดจำคำศัพท์ทุกคำ ถ้ามีเพื่อนร่วมห้องมาศึกษาและทบทวนบทเรียนด้วยกันจะทำให้จำได้ง่ายและมากกว่า ฝึกสร้างประโยคภาษาจีนจากโครงสร้างและตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่ให้ไว้ในตำราเรียน

■ แนวทางการวัดผลของวิชานี้มีลักษณะอย่างไรบ้าง
แนวทางการวัดผลของวิชานี้เป็นการสอบครั้งเดียวในปลายภาคเรียน ลักษณะข้อสอบเป็นปรนัย 100 ข้อ 100 คะแนน ในแต่ละหัวข้อมีตัวเลือก 4 ข้อ ให้เลือก เฉพาะข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว ข้อสอบประกอบด้วย สัทอักษรภาษาจีนกลาง คำศัพท์ภาษาจีน วิธีเขียนตัวอักษรจีน การแปล เติมคำ อักษรหลัก คำตรงกันข้าม ลักษณะนาม โครงสร้างประโยค การแต่งประโยค และบทสนทนา

■ ข้อฝากถึงนักศึกษาที่เรียนวิชานี้
ผู้เรียนควรคบเพื่อนที่เรียนด้วยกันอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อฝึกพูดและสนทนาภาษาจีนด้วยกัน ต้องฝึกเขียนตัวอักษรจีนและประโยคภาษาจีนตามวิธีและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในตำราเรียนอย่างเคร่งครัด

■ ตัวอย่างข้อสอบ
อักษรหลัก
ถาม 河 อยู่ในอักษรหลักหมวดใด
ตอบ 1 火 2 手 3 竹 4 水
บทสนทนา
ถาม 甲: 李先生, 这是披尼先生。
乙: 你是披尼先生吗?
丙: (李先生) 你好。
丁: (披尼先生) 你好。 4 他是李先生。

CN 202 ภาษาจีนพื้นฐาน 4

อ.เสาวภาคย์ วรดิศนากุล

■ วัตถุประสงค์ของการเรียนวิชานี้
เพื่อให้รู้จักวิธีค้นหาคำศัพท์ในพจนานุกรมภาษาจีน รู้จักสำนวนภาษาจีนและคำประพันธ์ง่ายๆ สามารถใช้ประโยคภาษาจีนในการสนทนาตามกาลเทศะ สามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการเขียนประโยคภาษาจีนได้อย่างถูกต้อง เข้าใจพื้นฐานทางอารยธรรมและวิถีทางดำเนินชีวิตของชาวจีนตามสมควร

■ เนื้อหาวิชานี้โดยสรุป
ศึกษาวิธีค้นหาคำศัพท์ในพจนานุกรมภาษาจีนและสำนวนภาษาจีน วิธีการขยายคำเป็นประโยค อ่านเรื่องสั้นเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีจีนและเรื่องของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จีนบางคน ศึกษาหลักภาษาจีนเรื่องคำและประโยคเรื่องหลักการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

■ คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนวิชานี้ให้ได้ผลดี
ต้องฝึกค้นหาคำศัพท์ในพจนานุกรมภาษาจีนอยู่เป็นประจำ โดยอาศัยความรู้อักษรหลักและคำหลักที่เคยศึกษามาแล้วใน CN 102, CN 201 ใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาจากบทเรียนมาฝึกสนทนากับเพื่อนๆ เป็นภาษาจีน อาจศึกษาภาษาจีนเพิ่มเติมจากการฟังและฝึกร้องเพลงจีนจากเทปเพลงต้องทำแบบฝึกหัดท้ายบททุกบท

■ แนะนำวิธีการเตรียมตัวสอบ
ทบทวนบทเรียนและแบบฝึกหัดที่ได้ทำเสร็จแล้ว

■ แนวทางการวัดผลของวิชานี้มีลักษณะอย่างไรบ้าง
ลักษณะข้อสอบเป็นอัตนัย 6 ข้อ ประกอบด้วยอธิบายคำศัพท์ วิธีค้นหาคำศัพท์ในพจนานุกรมภาษาจีน คอบคำตามจากเนื้อหา เขียนกลอนห้าจากบทเรียน เขียนเรื่องแนะนำตนเองโดยสรุป 1 เรื่อง เขียนเนื้อเพลงจีน 1 เพลงที่ตนชอบพร้อมความหมายคอบบทสนทนา การแปล

■ ข้อฝากถึงนักศึกษาที่เรียนวิชานี้
ควรรู้จักและคบเพื่อนร่วมห้องเพื่อทำการบ้านหรือศึกษาหาความรู้ภาษาจีนด้วยกัน ส่วนผู้ที่ไม่สามารถมาเรียนที่มหาวิทยาลัยนอกจากต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากพจนานุกรมภาษาจีน หนังสืออ่านประกอบบทสนทนาภาษาจีนกลาง ฝึกตั้งคำถามและคอบคำถามจากเนื้อหาที่ตนศึกษา

ตัวอย่างข้อสอบ
ถาม 1. ถ้าต้องการค้นตัวอักษรจีน 刻 ควรหาจากอักษรหลักหมวดใดในพจนานุกรมภาษาจีน
แนวคอบ 刀
ถาม 2. 2 为什么端午节又叫诗人节?
แนวคอบ 因为这一天是爱国诗人屈原逝世的日子, 后代人为了纪念他, 所以定这一天为诗人节。
ในแต่ละเทอมลักษณะข้อสอบดังกล่าวอาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเพื่อความเหมาะสม

ตัวเลือก 乙: 1. 你是披尼先生吗?
2. (李先生) 你好。
3. (披尼先生) 你好。 4 他是李先生。

(EC 215) คณิตศาสตร์สำหรับนักเศรษฐศาสตร์

รศ.ดร.วิท นิดโอบ

■ วัตถุประสงค์ของการเรียนวิชานี้
วิชานี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และเข้าใจถึงเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ที่นำมาใช้ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ และเพื่อให้ นักศึกษารู้จักแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ในเชิงคณิตศาสตร์

■ ลักษณะของเนื้อหาวิชา
เนื้อหาของกระบวนวิชานี้แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ส่วนที่หนึ่ง กล่าวถึง เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย Matrix และ Differential Calculus สำหรับส่วนที่สอง กล่าวถึงการประยุกต์เครื่องมือทางคณิตศาสตร์มาใช้อธิบายทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาค รวมทั้งตัวอย่างการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ในเชิงคณิตศาสตร์

■ แนวทางการวัดผล
แนวทางการออกข้อสอบ คือทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของวิชานี้ 2 ประการดังที่กล่าวมา โดยข้อสอบที่ออกจะเป็นข้อสอบอัตนัยทั้งหมด

■ แนวทางการเตรียมตัวสอบ
เนื่องจากพื้นฐานของวิชานี้เป็นวิชาทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นนักศึกษาต้องฝึกฝนทำแบบฝึกหัดให้มากๆ ในแต่ละบท จะมีตัวอย่างหลักที่ได้สรุปเนื้อหาที่สำคัญของบทนั้นไว้ นักศึกษาคงทำความเข้าใจและจดจำขั้นตอนการวิเคราะห์ให้ได้ แล้วฝึกหัดทำแนวคำถามเพิ่มเติมจากข้อสอบเก่า

■ ข้อแนะนำในการเรียน
จากการสังเกตและได้พูดคุยกับนักศึกษาที่เรียนวิชานี้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการแก้งข้อสอบ รวมทั้งคิดบางบทออกไปไม่สนใจ การทำเช่นนี้นักศึกษาคิดว่าจะทำให้ใช้เวลาน้อยในการเตรียมตัวสอบ แต่จะทำให้ขาดความเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อพบข้อสอบประยุกต์หรือข้อสอบที่ถนัดละเอียดลึกซึ้ง นักศึกษาก็จะทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น จึงอยากให้นักศึกษาสนใจในทุกหัวข้อที่สอน และพยายามทำความเข้าใจ อย่างมุ่งไปที่การแก้งข้อสอบ

แนวคอบ 3. (披尼先生) 你好。